Email:

conference@houghtonstreetreview.com

Website:

www.houghtonstreetreview.com/index.php/conference

© 2026 International Online Conference on Multidisciplinary Academic Research. All Rights Reserved.

Editor-in-Chief:

Dr. Ewelum Johnson Nnadi

Managing Editors:

1.Harold Jan R. Terano

2.Dr. Mandakini Singla

3.Massoud Kaykhaii

KASB-HUNAR TA'LIMIDA KOMPETENSIYAVIY YONDASHUVNING AHAMIYATI

Eshonqulov O'razali Akram o'g'li
Toshkent kimyo-texnologiya instituti SMM fakulteti tyutori
Boboyev Abror
Toshkent kimyo-texnologiya instituti Tillar kafedrasi dotsenti
https://doi.org/10.5281/zenodo.23267917

Annotatsiya: Mazkur tezisda kasb-hunar ta'limida kompetensiyaviy yondashuvning mazmun-mohiyati, pedagogik ahamiyati hamda malakali mutaxassis tayyorlashdagi o'rni yoritilgan. Zamonaviy mehnat bozori ta'lim oluvchidan faqat nazariy bilimlarni egallashni emas, balki ularni amaliy faoliyatda samarali qo'llash, kasbiy vaziyatlarni tahlil qilish, mustaqil qaror qabul qilish, muammolarni hal etish va zamonaviy texnologiyalardan foydalanish ko'nikmalariga ega bo'lishni talab etmoqda. Shu nuqtayi nazardan, kompetensiyaviy yondashuv kasb-hunar ta'limining mazmunini amaliy faoliyat bilan bog'lash, ta'lim oluvchilarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirish va ularni kelajakdagi mehnat faoliyatiga tayyorlashning muhim pedagogik sharti hisoblanadi. Tezisda kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishda amaliy mashg'ulotlar, muammoli va loyihaviy ta'lim, ishlab chiqarish amaliyoti, mustaqil ta'lim hamda raqamli texnologiyalardan foydalanish masalalari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: kasb-hunar ta'limi, kompetensiyaviy yondashuv, kasbiy kompetensiya, kasbiy tayyorgarlik, bilim, ko'nikma, malaka, amaliy faoliyat, innovatsion ta'lim, pedagogik texnologiya, mustaqil ta'lim, raqamli texnologiyalar.

Asosiy qism

Bugungi kunda jamiyat va iqtisodiyotning jadal rivojlanishi professional ta'lim tizimi oldiga yangi talablarni qo'ymoqda. Ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish sohalarida zamonaviy texnologiyalarning keng joriy etilishi natijasida mutaxassisdan nafaqat muayyan nazariy bilimlarni egallash, balki ushbu bilimlarni amaliy faoliyatda qo'llay olish, yangi vaziyatlarga moslashish, mustaqil fikrlash va kasbiy muammolarni hal etish qobiliyatiga ega bo'lish talab etilmoqda.

An'anaviy ta'lim jarayonida asosiy e'tibor ko'proq bilimlarni egallashga qaratilgan bo'lsa, kompetensiyaviy yondashuvda bilimlarni amaliy faoliyatda qo'llash imkoniyatiga alohida e'tibor beriladi. Bunda ta'lim oluvchining "nimani bilishi" bilan bir qatorda "bilimini qanday qo'llay olishi" ham muhim mezon sifatida qaraladi.

Kompetensiyaviy yondashuvning asosiy maqsadi ta'lim oluvchini kelajakdagi kasbiy faoliyatga har tomonlama tayyorlash, unda kasbiy vazifalarni mustaqil bajarish, muammoli vaziyatlarda maqbul yechim topish va o'z faoliyatini baholash qobiliyatlarini shakllantirishdan iborat.

Kompetensiyaviy yondashuvning mazmun-mohiyati

Kompetensiyaviy yondashuv ta'lim jarayonini faqat bilimlarni o'zlashtirishga emas, balki ta'lim oluvchida muayyan faoliyatni samarali amalga oshirish imkonini beradigan kompetensiyalarni shakllantirishga yo'naltiradi.

Email:

conference@houghtonstreetreview.com

Website:

www.houghtonstreetreview.com/index.php/conference

© 2026 International Online Conference on Multidisciplinary Academic Research. All Rights Reserved.

Editor-in-Chief:

Dr. Ewelum Johnson Nnadi

Managing Editors:

1.Harold Jan R. Terano

2.Dr. Mandakini Singla

3.Massoud Kaykhaii

Kompetensiya shaxsning muayyan faoliyatni bajarishga tayyorligi va qobiliyatini ifodalovchi bilim, ko‘nikma, malaka, tajriba hamda shaxsiy sifatlarning o‘zaro uyg‘unlashgan majmuasi sifatida namoyon bo‘ladi. Kasbiy kompetensiya esa mutaxassisning o‘z kasbiy vazifalarini mustaqil, sifatli va samarali bajarish imkoniyatini belgilaydi.

Kasb-hunar ta’limida kompetensiyaviy yondashuvni amalga oshirishda ta’lim mazmuni, o‘qitish metodlari, amaliy mashg‘ulotlar va baholash mezonlari o‘zaro uyg‘un bo‘lishi kerak. Ya’ni ta’lim oluvchi egallashi lozim bo‘lgan kompetensiyalar oldindan belgilanib, o‘quv jarayonining barcha tarkibiy qismlari ana shu natijaga yo‘naltirilishi maqsadga muvofiq.

Kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishning ahamiyati

Kasb-hunar ta’limining asosiy vazifalaridan biri mehnat bozorining zamonaviy talablariga javob beradigan, o‘z kasbini puxta egallagan va mustaqil faoliyat yurita oladigan mutaxassislarni tayyorlashdir.

Bunday mutaxassis quyidagi jihatlarga ega bo‘lishi lozim:

- o‘z kasbiga oid nazariy bilimlarni puxta egallash;
- nazariy bilimlarni amaliy faoliyatda qo‘llay olish;
- kasbiy vazifalarni mustaqil bajarish;
- muammoli vaziyatlarni tahlil qilish;
- maqbul qaror qabul qilish;
- zamonaviy texnika va texnologiyalardan foydalanish;
- jamoada ishlash va kasbiy muloqot olib borish;
- o‘z faoliyatini tahlil qilish va baholash;
- yangi bilim va ko‘nikmalarni mustaqil egallash.

Shu sababli kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etilgan ta’lim jarayoni ta’lim oluvchini tayyor bilimlarni qabul qiluvchi subyekt sifatida emas, balki bilimlarni mustaqil izlovchi, tahlil qiluvchi va amaliyotda qo‘llovchi faol shaxs sifatida shakllantiradi.

Kompetensiyaviy yondashuvda nazariya va amaliyot uyg‘unligi

Kompetensiyaviy yondashuvning muhim jihatlaridan biri nazariy va amaliy ta’limning uzviyligini ta’minlashdir. Faqat nazariy bilimlarga asoslangan kasbiy tayyorgarlik ta’lim oluvchining real ish sharoitlariga moslashishida yetarli bo‘lmasligi mumkin.

Amaliy mashg‘ulotlar jarayonida ta’lim oluvchi o‘zlashtirgan bilimlarini real yoki modellashtirilgan kasbiy vaziyatlarda qo‘llash imkoniyatiga ega bo‘ladi. Masalan, texnik yo‘nalishda tahsil olayotgan ta’lim oluvchi muayyan uskuna yoki mexanizmning tuzilishini nazariy jihatdan o‘rganish bilan birga, undan foydalanish, sozlash va texnik xizmat ko‘rsatish bo‘yicha amaliy ko‘nikmalarni ham egallashi kerak.

Shu jihatdan kompetensiyaviy yondashuv “bilim — ko‘nikma — malaka — kompetensiya” izchilligini ta’minlashga xizmat qiladi.

Kompetensiyalarni baholash masalasi

Kompetensiyaviy yondashuvda ta’lim natijalarini baholash ham an’anaviy yondashuvdan farq qiladi. Bunda faqat ta’lim oluvchining nazariy bilimlari emas, balki ushbu bilimlarni amaliyotda qo‘llay olish darajasi ham aniqlanishi lozim.

Email:

conference@houghtonstreetreview.com

Website:

www.houghtonstreetreview.com/index.php/conference

© 2026 International Online Conference on Multidisciplinary Academic Research. All Rights Reserved.

Editor-in-Chief:

Dr. Ewelum Johnson Nnadi

Managing Editors:

1.Harold Jan R. Terano

2.Dr. Mandakini Singla

3.Massoud Kaykhaii

Shu sababli baholash jarayonida amaliy topshiriqlar, kasbiy vaziyatlar, loyihalar, amaliy ishlar, portfolio va mustaqil faoliyat natijalaridan foydalanish maqsadga muvofiq.

Baholash mezonlari oldindan aniq belgilanishi, ta’lim oluvchiga tushunarli bo‘lishi va shakllantirilishi ko‘zda tutilgan kompetensiyalar bilan bevosita bog‘lanishi kerak.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, kasb-hunar ta’limida kompetensiyaviy yondashuv zamonaviy, raqobatbardosh va mehnat bozorining talablariga javob beradigan mutaxassislarni tayyorlashning muhim pedagogik asoslaridan biridir.

Mazkur yondashuv ta’lim jarayonida bilim, ko‘nikma va malakalarni alohida-alohida shakllantirish bilan cheklanmasdan, ularni yagona kasbiy faoliyat tizimida birlashtirishni nazarda tutadi. Natijada ta’lim oluvchi o‘zlashtirgan nazariy bilimlarini amaliy faoliyatda qo‘llash, kasbiy muammolarni mustaqil hal etish, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish va o‘z faoliyatini baholash imkoniyatiga ega bo‘ladi.

Kompetensiyaviy yondashuvni samarali amalga oshirish uchun o‘quv dasturlarini mehnat bozori talablariga moslashtirish, nazariya va amaliyot uyg‘unligini ta’minlash, ishlab chiqarish amaliyotini takomillashtirish, zamonaviy pedagogik va raqamli texnologiyalardan foydalanish hamda kompetensiyalarga asoslangan baholash tizimini rivojlantirish zarur.

Demak, kasb-hunar ta’limida kompetensiyaviy yondashuv ta’lim oluvchining nafaqat kasbiy bilimlarini, balki uning mustaqil fikrlashi, ijodkorligi, mas’uliyati, muammoli vaziyatlarda qaror qabul qilishi va kasbiy faoliyatga moslashish qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasining **“Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni**. O‘RQ-637-son, 2020-yil 23-sentabr.
2. Muslimov N.A. **Kasb ta’limi o‘qituvchisini kasbiy shakllantirishning nazariy-metodik asoslari**. — Toshkent, 2007.
3. Muslimov N.A. **Bo‘lajak kasb ta’limi o‘qituvchisini kasbiy shakllantirish**. — Toshkent: Fan, 2004.
4. Muslimov N.A. **Kasbiy ta’lim metodikasi**. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2014.
5. Tolipov O‘., Usmonboyeva M. **Pedagogik texnologiya: nazariya va amaliyot**. — Toshkent: Fan, 2003.
6. Tolipov O‘., Usmonboyeva M. **Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari**. — Toshkent: Fan, 2006.
7. Muslimov N.A., Usmonboyeva M.H., Sayfurov D.M., To‘rayev A.B. **Innovatsion ta’lim texnologiyalari**. — Toshkent: Sharq, 2015.
8. Ishmuhamedov R.J., Abduqodirov A.A., Pardaev A.H. **Ta’limda innovatsion texnologiyalar**. — Toshkent: Iste’dod, 2008.
9. Begimqulov U.Sh. **Pedagogik ta’limda zamonaviy axborot texnologiyalarini joriy etishning ilmiy-nazariy asoslari**. — Toshkent: Fan, 2007.
10. Hamidov J.A. **Kasb ta’limi o‘qituvchilarini tayyorlashda o‘qitishning zamonaviy didaktik vositalarini yaratish texnologiyasi**. — Toshkent: Sano-standart, 2017